

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет педагогічної освіти та соціальної роботи
Кафедра теорії і методики початкової освіти

СИЛАБУС
вибіркового освітнього компонента
ПІДПРИЄМЛИВІСТЬ ТА ФІНАНСОВА ГРАМОТНІСТЬ
У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ
підготовки бакалавра

**Силабус освітнього компонента «ПІДПРИЄМЛИВІСТЬ ТА
ФІНАНСОВА ГРАМОТНІСТЬ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ»**
підготовки бакалавра

Розробник: В. В. Вітюк, професор кафедри теорії і методики початкової освіти,
доктор педагогічних наук

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми

Вітюк В. В.

**Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри теорії і
методики початкової освіти**
протокол № 2 від 29.08.2025 р.

Завідувач кафедри

Пріма Р. М.

I. Опис освітнього компонента

Таблиця 1

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній рівень	Характеристика освітнього компонента
Денна форма здобуття освіти	А Освіта А3 Початкова освіта Початкова освіта Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти	Вибірковий
Кількість годин/кредитів: 150/5		Рік навчання – 2
		Семестр – 3
ІНДЗ: немає		Лекції – 10 год
		Практичні (семінарські) – 20 год Лабораторні – Індивідуальні –
		Самостійна робота – 110 год
		Консультації – 10 год
	Форма контролю: залік	
Мова навчання: українська		

II. Інформація про викладача

Прізвище, ім'я та по батькові	Вітюк Валентина Володимирівна
Науковий ступінь	доктор педагогічних наук
Вчене звання	професор
Посада	професор кафедри теорії і методики початкової освіти
Контактний телефон	+380666107221
Електронна пошта	vitiuk.valentyna@vnu.edu.ua vityuk-valentyna@ukr.net
Дні занять	відповідно до розкладу

III. Опис освітнього компонента

1. Анотація

Силабус вибіркового освітнього компонента «Підприємливість та фінансова грамотність у початковій школі» складено з урахуванням можливості формування індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів освіти першого (бакалаврського) рівня.

Підприємницьку компетентність визначено однією з восьми ключових компетентностей для навчання протягом життя рішенням Ради Європейського Союзу (Рекомендація Ради ЄС щодо ключових компетентностей для навчання протягом життя від 22 травня 2018 року). Підприємливість та фінансову грамотність обрано однією з одинадцяти ключових компетентностей Нової української школи, концепція якої розроблена на засадах інтеграції України у європейський освітній простір. Змістом цієї компетентності визначено вміння генерувати нові ідеї й ініціативи та втілювати їх у життя з метою підвищення як власного соціального статусу та добробуту, так і розвитку суспільства і держави, а також вміння раціонально вести себе як споживач, ефективно використовувати індивідуальні заощадження, приймати доцільні рішення у сфері зайнятості, фінансів тощо.

2. Мета і завдання освітнього компонента

Мета освітнього компонента «Підприємливість та фінансова грамотність у початковій школі» – формування підприємницько-фінансової компетентності в майбутніх учителів початкових класів, що ґрунтується на здобутих знаннях і практичних навичках в управлінні особистими фінансами та реалізації підприємницьких ідей, на умінні самостійно піклуватись про власний добробут.

Завдання ОК:

- ознайомити майбутніх учителів початкових класів з категорійним апаратом;
- удосконалити вміння працювати з підприємницько-фінансовою інформацією, читати документи та знаходити в них потрібну інформацію, аналізувати інформацію у підприємницько-фінансовому контексті;
- розвивати вміння застосовувати знання з підприємництва для вирішення реальних-життєвих запитів.

3. Soft skills

- комунікативні вміння й навички – готовність до вільної комунікації з учасниками освітнього процесу, вміння аргументувати, переконувати та захищати власні думки й переконання;
- аналітичне та критичне мислення – вміння/здатність знаходити і структурувати матеріал, встановлювати взаємозв'язки між окремими елементами, визначати головну та другорядну інформацію;
- когнітивна гнучкість – здатність швидко адаптуватися до змін, успішно вирішувати нові виклики, проблеми;
- вміння працювати в команді – налагоджувати ефективну співпрацю в групі, мікрогрупі для досягнення спільної мети.

4. Структура освітнього компонента

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин							
	Усього	у тому числі						
		Лекції	Практ	Лаб.	Сам. роб.	Конс.	*Методи навчання	**Форми, методи оцінювання/бали
Змістовий модуль 1								
Теоретичні засади оволодіння підприємницько-фінансовою компетентністю								
Тема 1.1. Підприємництво як сучасна форма господарювання. Роль підприємництва в економіці країни. Соціальне підприємництво.	20	2	2		16		РП, Б, ДС, РП/К, РНМД, РІВ	УЮ, УФО, МППВПР/ЗД, МСК /10
Тема 1.2. Планування та управління фінансами. Ризики та винагороди. Захист прав споживачів фінансових послуг.	24	2	4		16	2	РП, Б, ДС, РП/К, РІВ, РНМД	УЮ, УФО, МППВПР/ЗД, МСК /10/10
Разом за змістовим модулем 1	44	4	6		32	2		30
Змістовий модуль 2								
Проектування підприємницької діяльності								
Тема 2.1. Генерування бізнес-ідей для майбутньої компанії та їх оцінка. Визначення назви компанії, розроблення логотипу. Розроблення бізнес-плану. Офіційна реєстрація компанії.	20	2	2		16		РП, Б, ДС, РП/К, РНМД, РІВ	УЮ, УФО, МППВПР/ЗД, МСК /10
Тема 2.2. Формування команди, визначення умов праці, посадових обов'язків працівників.	26	2	4		18	2	РП, Б, РП/К, РНМД, РІВ	П/10/10
Тема 2.3. Створення стартового капіталу. Закупівля матеріалів та виробництво. Визначення собівартості	22	2	2		16	2	РП, Б, РП/К,	УЮ, УФО,

одиниці продукції. Бюджетування та звітування компанії.							РНМД, РІВ	МППВПР /ЗД, МСК /10
Тема 2.4. Роль маркетингу в діяльності компанії. Організація продажу продукції компанії.	16		2		12	2	РП, Б, РП/К, РНМД, РІВ	УЮ, УФО, МППВПР /ЗД, МСК /10
Тема 2.5. Реалізація бізнес-плану. Закриття/розширення компанії.	22		4		16	2	ПС, Б, І, РП/К, РНМД РІВ	УЮ, УФО, МППВПР/ ЗД, МСК /10/10
Разом за змістовим модулем 2	106	6	14		78	8		70
Всього годин/балів	150	10	20		110	10		100

* **Методи навчання**

Традиційні

за джерелом знань: словесні: РП – розповідь, ПС – пояснення, Б – бесіда (ЕБ – евристична, РБ – репродуктивна, ВБ – вступна, ПТБ – поточна, ПдБ – підсумкова), І – інструктаж (ВІ – вступний, ПтІ – поточний, ПдІ – підсумковий), РП/К – робота з підручником/книгою, РІД – робота з інтернет-джерелами, РНМД – робота з навчально-методичними й науково-інформаційними джерелами);

наочні: ІЛ – ілюстрування, ДМ – демонстрування, СП – спостереження, РІВ – робота з інструментами візуалізації (таблицями, схемами, інтелект-картами, інфографікою, картами часу і т. ін.);

практичні: РЗ/К – розв’язування задач/кейсів, ВПР – вправи, завдання (РВПР – репродуктивні, ПВПР – продуктивні, КВПР – конструктивні, ТЗД – творчі), ДР – дослідні роботи, НДЗД – науково-дослідні завдання, ЗВ – звіти;

за характером пізнавальної діяльності студентів: ПІ – пояснювально-ілюстративні, РП – репродуктивні, ПВНМ – проблемний виклад навчального матеріалу, ЧП – частково-пошукові, ДС – дослідницькі.

Інноваційні: ДС – дискусія, ДБ – дебати, ПФ – портфоліо, МД – моделювання, МШ – мозковий штурм, НВ – навчаючи-вчучся, КМ – кейс-метод, ПР – проєкт, КВ – вебквест, квест, КБ – кубування за Б. Блумом, ДЩ – двосторонній щоденник, АЕ – аналітичне есе, МДН – методи дистанційного навчання, МЕН – методи електронного навчання, ММН – методи мобільного навчання, МЗН – методи змішаного навчання, МКН – методи кооперативного навчання.

**** Форми оцінювання:** усна (У), письмова (П).

***** Методи оцінювання:** УЮ/ПЮ – усне/письмове індивідуальне опитування, УФО/ПФО – усне/письмове фронтальне опитування, Т – тестування, МКР – модульна контрольна робота, МПК – метод програмованого контролю, МППВПР/ЗД – метод практичної перевірки вправ/завдань, МСК – метод самоконтролю, МСО – метод самооцінки.

IV. Політика оцінювання

Політика освітнього компонента. Оцінювання знань здобувачів освіти з ОК «Методика навчання каліграфії» здійснюється на основі результатів поточного і підсумкового контролю навчальних досягнень здобувачів освіти відповідно до [Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки](https://surl.li/wyfefkw) <https://surl.li/wyfefkw>.

Завдання поточного контролю – перевірка навчальних досягнень здобувачів освіти. Завдання підсумкового модульного контролю – перевірка розуміння і засвоєння здобувачами освіти програмового матеріалу загалом, логіки та взаємозв’язків між окремими розділами,

здатності творчого використання засвоєних знань, уміння сформулювати своє ставлення до певної проблеми ОК тощо.

Оцінювання здійснюється за 100-бальною шкалою: максимальна кількість балів за поточний контроль – 100 балів.

Поточний контроль здійснено під час проведення практичних занять і має за мету перевірку рівня підготовленості здобувачів освіти до виконання конкретної роботи. Поточний контроль реалізується в різних формах, зокрема усне опитування, захист проєктів, виступи на практичних заняттях, експрес-контроль, перевірка результатів виконання різноманітних індивідуальних науково-дослідних завдань, контроль засвоєння того навчального матеріалу, який заплановано на самостійне опрацювання здобувачем вищої освіти тощо. Результат самостійної роботи здобувачів освіти оцінюється на практичних заняттях із відповідної теми. Для отримання допуску до складання заліку здобувач освіти має відпрацювати практичні роботи до дати заліку. Оцінки за відпрацьовані роботи викладач виставляє в електронний журнал успішності поруч із «н».

Таблиця 2

Оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти під час аудиторних (практичних) занять (II курс, 4 семестр)

К-сть балів	Критерії оцінювання навчальних досягнень
10	Здобувач/здобувачка освіти засвідчив/-ла осмислене розуміння теоретичних і практичних положень, матеріал висвітлює правильно, чітко, логічно, послідовно. Здобувач/здобувачка освіти вільно оперує науковою термінологією, системно усвідомлює нові для нього/неї факти, поняття, терміни, аргументовано висловлює власну думку, використовуючи основну та додаткову літературу, матеріали вебінарів, тренінгів, досвід учителів початкових класів. Здобувач/здобувачка освіти володіє загальними та спеціальними компетентностями, уміє їх застосовувати в нестандартних педагогічних ситуаціях. Знання, вміння, навички, компетентності здобувача освіти/здобувачки освіти відповідають очікуваним результатам навчання.
8	Здобувач/здобувачка освіти володіє системними знаннями, вільно застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, добре володіє термінологією, опрацював/-ла основну та додаткову рекомендовану літературу, вміє аналізувати, встановлювати суттєві зв'язки між явищами та фактами, наводити власні приклади, робити висновки. Відповідь в цілому логічно обґрунтована, повна, проте наявні окремі несуттєві помилки, неточності. Практичні завдання виконано на достатньому рівні.
6	Здобувач/здобувачка освіти виявляє часткове розуміння основних положень теоретичного матеріалу, нездатний/-а до обґрунтування та аргументації відповіді, недостатньо володіє категорійним апаратом, не використовує додаткову літературу. Практичні завдання виконано, проте наявні помилки, неточності.
4	Здобувач/здобувачка освіти має фрагментарні знання, здатний/-а відтворити меншу частину навчального матеріалу, під час відповіді припускається суттєвих фактичних помилок. Практичні завдання виконано, проте наявна значна кількість помилок і неточностей.
2	Здобувач/здобувачка освіти вибірково відтворює навчальний матеріал, не володіє категорійним апаратом. Виконано окремі практичні завдання зі значною кількістю помилок.
0	Здобувач/здобувачка освіти не володіє навчальним матеріалом, не розуміє змісту теоретичних питань і практичних завдань.

Підсумковий контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання здобувача освіти у формі заліку.

Визнання результатів навчання, отриманих у неформальній та/або інформальній освіті, здійснюється на добровільній основі та передбачає підтвердження того, що здобувач освіти досяг результатів навчання, передбачених ОПП, за якою він навчається. Визнанню можуть

підлягати такі результати навчання, отримані в неформальній освіті, які за тематикою, обсягом вивчення та змістом відповідають і освітньому компоненту в цілому, і його окремому розділу, темі (темам), індивідуальному завданню, які передбачені програмою (силабусом) освітнього компонента. Визнання результатів навчання, отриманих у неформальній та/або інформальній освіті, відбувається впродовж першого місяця від початку семестру, враховуючи ймовірність непідтвердження здобувачем результатів такого навчання відповідно до [Положення про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у Волинському національному університеті імені Лесі Українки](https://surl.lu/msojea) (<https://surl.lu/msojea>).

Для визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, рекомендовано участь у вебінарах, тренінгах та ін. (за умов наявності документального підтвердження (сертифікат, довідка) на платформах: Prometheus, EdEra, Edway, ITeacher, О.Університет, Всеосвіта, На урок, Дія.Освіта, ГС «Освіторія», Всеукраїнська школа онлайн («Мої курси. Українська мова») та ін.

Здобувачам освіти, які брали участь у роботі конференцій, семінарів, підготовці наукових публікацій, конкурсах студентських наукових робіт, тощо й досягли значних результатів, може бути присуджено додаткові (бонусні) бали, які зараховуються як результати поточного контролю з відповідного ОК:

- виступ із доповіддю на секційному засіданні конференції, участь у майстер-класі – 5 балів;
- проходження вебінарів, тренінгів, воркшопів та інших видів неформальної освіти в межах тематики освітнього компонента – до 5 балів (сертифікат обсягом 30 год і більше – 5 балів, 1 бал за 6 годин/0,2 кредити);
- підготовка наукової публікації у збірнику тез – 2 бали, у фаховому журналі – 5 балів;
- призове місце у II етапі Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт – 20 балів (10 балів за наукову роботу, 10 балів за додатки до роботи (навчальні посібники, електронні та друковані матеріали).

Порядок присудження додаткових балів затверджено на засіданні кафедри теорії і методики початкової освіти (витяг із протоколу засідання кафедри № 2 від 29.08.2025).

Політика щодо відвідування занять

Відвідування занять дає можливість отримати задекларовані загальні та фахові компетентності, вчасно та якісно виконати завдання.

Відвідування занять є обов'язковим. Якщо здобувач/здобувачка освіти відсутній/-я з поважних причин (хвороба, працевлаштування за фахом, навчання за дуальною формою здобуття освіти, міжнародне стажування, технічна проблема й неможливість приєднатися до дистанційного заняття і т. ін.), він/вона може скласти викладачеві пропущений матеріал у день консультації викладача відповідно до графіка, затвердженого на засіданні кафедри теорії і методики початкової освіти.

Політика щодо дедалайнів та перескладання

Перескладання будь-яких видів робіт, передбачених силабусом освітнього компонента, з метою підвищення підсумкової модульної оцінки не дозволяється.

Здобувач освіти може додатково скласти на консультаціях із викладачем ті теми, які він пропустив/-ла протягом семестру (з поважних причин), таким чином покращивши свій результат рівно на ту суму балів, яку було виділено на пропущені теми.

Заборгованість із модуля повинна бути ліквідована здобувачем у позааудиторний час до початку підсумкового контролю з наступного модуля. Кінцевий термін ліквідації заборгованості з модульного контролю обмежується початком заліково-екзаменаційної сесії.

Повторне складання заліку допускається не більше як два рази з кожного освітнього компонента: один раз – викладачеві, другий – комісії, яку створює декан факультету.

Політика щодо академічної доброчесності

Здобувачі вищої освіти зобов'язані дотримуватися академічної доброчесності відповідно до норм загальнолюдських та європейських цінностей, Конституції України, Законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про наукову і науково-технічну

діяльність», «Про авторське право і суміжні права», «Про запобігання корупції», Цивільного Кодексу України, Статуту Волинського національного університету імені Лесі Українки.

Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає:

- самостійне виконання завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання;
- посилення на джерела інформації під час виконання мультимедійних презентацій, виконання проєктів, написання тез, виступів тощо;
- надання достовірної інформації про результати власної освітньої (наукової, методичної) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі здобувача освіти є підставою для її незарахування, незалежно від масштабів плагіату чи обману. Списування під час самостійних робіт, заліку заборонені (зокрема, з використанням мобільних девайсів). Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. У випадку таких фактів – реагування відповідно до [Кодексу академічної доброчесності Волинського національного університету імені Лесі Українки](#)

V. Підсумковий контроль

Перелік питань до заліку

1. Роль підприємництва в економіці країни.
2. Офіційна реєстрація компанії. Документи для створення компанії: статут, угоди, протоколи. Етапи реєстрації бізнесу.
3. Документообіг під час працевлаштування. Укладання угоди про співпрацю в компанії, на підприємстві.
4. Співбесіда як передумова для працевлаштування.
5. Загальні збори учасників: функції, склад та організація діяльності.
6. Роль бізнес-плану у діяльності компанії. Типова структура бізнес-плану.
7. Основні етапи організації процесу виробництва на підприємстві.
8. Визначення переліку обладнання та сировини, необхідних для організації виробництва продукції в компанії.
9. Командна робота як передумова злагодженої співпраці в компанії.
10. Креативність та ініціативність у генеруванні ідей для компанії.
11. Інструменти для генерування бізнес-ідеї.
12. Успішність бізнес-ідеї. Критерії оцінювання бізнес-ідеї.
13. Потреби споживачів як джерело підприємницьких ідей. Потреби споживачів та бізнес-ідеї.
14. Характеристики реалістичності бізнес-ідей: методи та інструменти. Критерії та інструменти реалістичності бізнес-ідеї.
15. Товари та послуги. Формування унікальної торгової пропозиції.
16. Поняття асортименту та продуктової лінійки. Роль інновацій у діяльності компанії.
17. Поняття стартового капіталу в бізнесі. Механізм та інструменти залучення стартового капіталу для діяльності компанії.
18. Джерела фінансування та фінансові витрати.
19. Постійні, змінні та разові витрати підприємства.
20. Поняття собівартості на виробництві. Методи визначення собівартості одиниці продукції. Цінова політика підприємства.
21. Бюджет компанії. Фінансове планування та бюджетування.
22. Види та функції бюджетів. Види фінансових звітів та особливості їх ведення.
23. Роль маркетингу у діяльності компанії. Функції маркетингу.
24. Поняття цільової аудиторії компанії та інструменти для її аналізу.

25. Маркетинговий план компанії: поняття, функції та типова структура.
26. Комунікація з клієнтами з метою виявлення їхніх потреб. Продаж продукції: основні етапи та інструменти.
27. Методи ефективною презентації та продажу продукції компанії.
28. Поняття та основні ознаки соціального підприємництва.
29. Функції соціального підприємництва в суспільстві. Основні переваги та ризики соціального підприємництва.
30. Фінансовий результат діяльності компанії. Роль фінансового звітування при закритті компанії.
31. Сутність та основні види ліквідації компанії. Етапи ліквідації компанії.
32. Документальне оформлення ліквідації компанії. Звітування перед колективом, акціонерами на загальних зборах колективу. Розподіл прибутку/збитку між акціонерами компанії.

VI. Шкала оцінювання знань здобувачів освіти з освітнього компонента

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка
90–100	Зараховано
82–89	
75–81	
67–74	
60–66	
1–59	Незараховано (необхідне перескладання)

VII. Рекомендована література та інтернет-ресурси

1. Андрійчук В. Навчання фінансової грамотності учнів початкової школи: міжнародний досвід. *Неперервна професійна освіта: теорія і практика* (серія: педагогічні науки). Випуск № 1 (66), 2021. С. 81–87.
2. Маккалум Е, Вайхт Р., Макмуллан Л., Прайс А. EntreComp в дії – надихайся, досягай цілей: посібник користувача Європейської Рамки Підприємницьких Компетентностей (2018 рік). [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC109128>
3. Бергер Й. Заразливий. Психологія вірусного маркетингу. Чому товари та ідеї стають популярними /пер. з англ.. О.Замойська. 4-те вид. Київ: Наш формат, 2018. 200 с.
4. Курс з просування бізнесу у соціальних мережах. Онлайн-курс «Дія.Бізнес» Національної онлайн-школи для підприємців. [Електронний ресурс] : офіційний сайт. Режим доступу: <https://business.diia.gov.ua/school>
5. Національна стратегія розвитку фінансової грамотності до 2030 року / НБУ, МОН, ФГВФО, НКЦПФР, Міністерство економіки України, Міністерство цифрової трансформації України, ДУ "Офіс з розвитку підприємництва та експорту".
6. Ньюмеєр М. Zag. Найкращий посібник з брендингу. Харків : вид-во «Клуб Сімейного Дозвілля», 2017. 192 с.
7. Підприємництво : підручник Уклад. С. В. Панченко, В. Л. Дикань, О. В. Шраменко [та ін.]. Харків : УкрДУЗТ, 2018. 241 с.

8. Почати бізнес. Сфера технологій. Онлайн-курс «Дія.Бізнес». Національної онлайн-школи для підприємців. [Електронний ресурс] : офіційний сайт. Режим доступу: <https://business.diia.gov.ua/school>

9. Рекомендація Ради ЄС щодо ключових компетентностей для навчання протягом життя від 22 травня 2018 року. [Електронний ресурс]. Режим доступу: [https://eur-lex.europa.eu/legalcontent/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:32018H0604\(01\)&from=EN](https://eur-lex.europa.eu/legalcontent/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:32018H0604(01)&from=EN)

10. Рекгем Ніл. Техніка продажу SPIN. Як не прогавити великого клієнта / пер. з англ. О. Лотоцький. Київ: Наш формат, 2019. 248 с.

11. Рамка фінансових компетентностей дітей та молоді України (до 18 років).

12. Фінансовий сенсей. Дія. Цифрова освіта. Онлайн-курс для підлітків.

13. «Талан» – центр фінансових знань Національного банку України.

14. Фінансова грамотність для освітян. Онлайн-курс для педагогів.